

Les Illes Balears, a la coa quant a protecció d'espais naturals

Informe
GOB, abril de 2001

La nova etapa de govern de les Illes Balears, en mans del Pacte de Progrés i presidit per Francesc Antich, s'atraca a la meitat de la seva primera legislatura, i com està passant en altres àmbits tampoc en la política de protecció d'espais naturals s'estan complint les expectatives que molts teníem.

Les esperances de millorar substancialment el panorama conservacionista balear s'estan esvaint a mesura que passa el temps i no s'observa una clara mostra que assegurí un canvi de rumb en la política de protecció de nous espais.

Aquests dos anys s'han fet alguns avanços cap a la protecció de nous espais, si bé aquests han estat insuficients tenint en compte que ja ha passat gairebé mitja legislatura. El PORN de l'Albufereta, iniciat en temps de l'anterior govern, ha estat presentat però encara no ha passat a informació pública per a la seva posterior aprovació. S'han fet passes en la confecció dels PORNs de la Península de Llevant i de Cala d'Hort, però cap dels dos s'ha enllestit ni presentat públicament. Sobre la protecció de la Serra de Tramuntana, compromís formal del Pacte, ni se'n parla. Encara que se posi en marxa la redacció del seu PORN, és molt improbable que el Pla se pugui aprovar abans que acabi la legislatura.

El temps passa, i en el que resta de legislatura serà complicat aprovar i posar en funcionament cap espai natural si no s'impulsa decididament de forma immediata. Fins i tot és possible que per alguns ja sigui massa tard.

Espais naturals protegits a les Illes Balears: pocs i petits

Des de que l'any 1988 es declarà el primer Parc Natural a les Balears (s'Albufera de Mallorca), fins ara han estat 4 els espais naturals protegits declarats pel Govern de les Illes:

- Parc Natural de s'Albufera de Mallorca, 1988
- Parc Natural de Mondragó, 1992
- Parc Natural de Sa Dragonera, 1995
- Parc Natural de s'Albufera d'es Grau, illa d'en Colom i Cap de Favàitx, 1995

A n'aquests hem d'afegir altres dos espais, declarats pel Govern de l'Estat:

- Parc Nacional de Cabrera, 1991
- Reserva Natural de les Salines d'Eivissa i Formentera, 1995

Aquest 6 espais totalitzen unes 8.000 hectàrees terrestres i 22.000 marines. Així, només l'1'67% del nostre territori terrestre té algun tipus de protecció conservacionista.

Aquest percentatge no fa justícia a la riquesa ecològica que contenen molts dels espais naturals de les Illes i és del tot insuficient per garantir la conservació de la diversitat biològica balear.

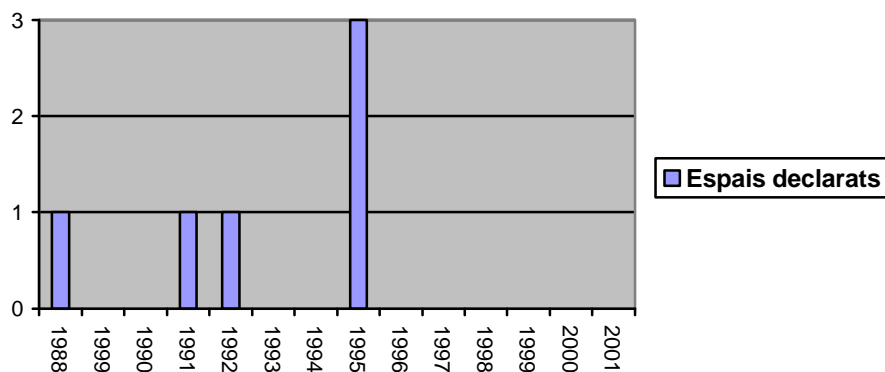
Si passam revista als diferents espais naturals de més valor presents a les Illes, trobarem una llista prou gran de candidats mereixedors d'assolir més alts nivells de protecció. Fins i tot la LEN preveu a la seva disposició addicional tercera que altres espais s'hauran de protegir sota alguna de les figures de la Llei 4/1989, de conservació de la naturalesa. Són aquests:

- Es Trenc-Salobrar de Campos
- L'Albufereta
- Serra de Tramuntana
- Illots de Ponent d'Eivissa

Evidentment són molts altres els que tenen també valors prou rellevants com per esser protegits com a parcs o reserves: Son Real, Sa Canova, Na Borges, Muntanyes d'Artà Punta de n'Amer, Cales de Manacor, Marina de Lluçmajor, Costa Nord de Ciutadella, La Vall, ... El dèficit de protecció adequada dels nostres espais naturals més valuosos és molt important.

Ja van 5 anys sense cap nova declaració

Des de l'any 1995, en que foren declarats els parcs naturals de sa Dragonera i de s'Albufera d'es Grau, i la reserva natural de ses Salines d'Eivissa i Formentera, no s'ha produït cap nova declaració d'espais protegits a les Illes.

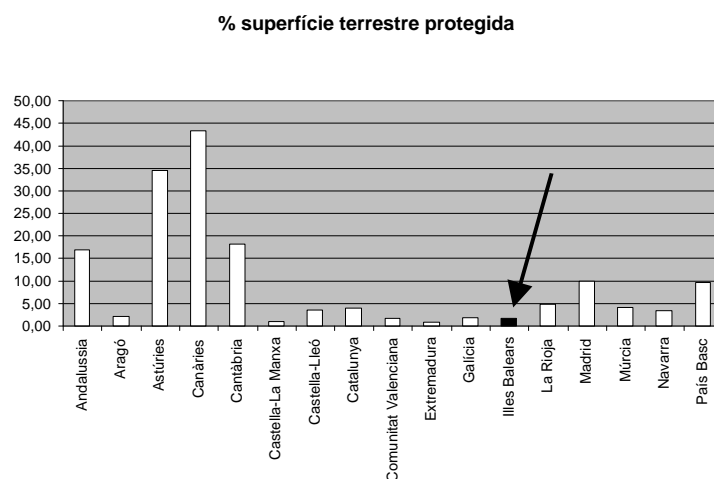

I com ja hem vist, no és per manca de candidats. Després de l'empenta important en la primera meitat dels anys 90, ja fa 6 anys que la superfície protegida a les Illes no creix ni un sol metre quadrat. Mentre a altres comunitats autònomes s'han seguit declarant nous espais protegits, a les Illes estam patint una situació de paràlisi quant a creixement de la nostra xarxa d'espais naturals protegits. El canvi de govern produït l'any 1999 fins ara no ha fructificat en aquest sentit.

Comparant amb les altres Comunitats, anam a la coa

Ja sense fer comparacions hom pot considerar que un percentatge de l'1'67% de territori protegit és clarament insuficient. Però si a més a més comparam la nostra situació amb la de les altres comunitats autònomes espanyoles, la mancança és evident. La distància és realment abismal si ens comparam amb Canàries (43'4% del seu territori protegit per legislació conservacionista) o Astúries (34'5%). Només 3 comunitats ens són per davall quant a percentatge protegit; cal dir així i tot que aquestes comunitats tenen protegit molt més territori que nosaltres, però essent més grans en superfície el percentatge resultant és relativament baix.

	ENP/Sup (%)
Canàries	43,39
Astúries	34,54
Cantàbria	18,08
Andalússia	16,95
Madrid	10,02
País Basc	9,66
La Rioja	4,70
Múrcia	4,23
Catalunya	4,00
Castella-Lleó	3,55
Navarra	3,27
Aragó	2,15
Galícia	1,87
Illes Balears	1,67
Comunitat Valenciana	1,65
Castella-La Manxa	0,97
Extremadura	0,86

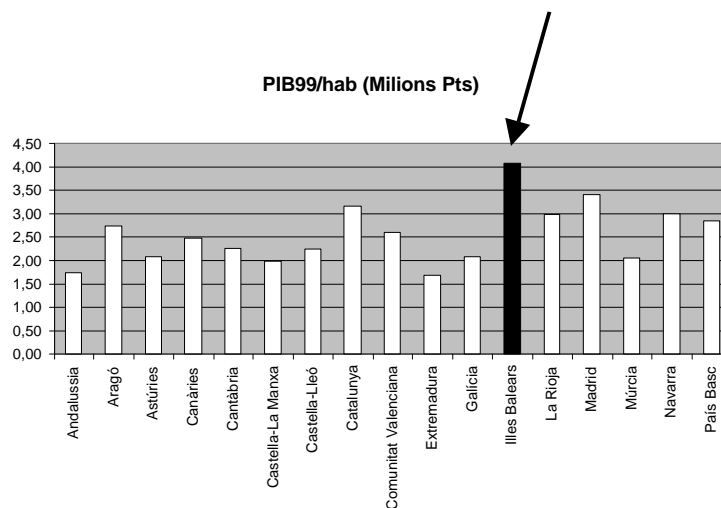

Figures 1 i 2: Percentatge de territori protegit per figures de conservació, en relació a la superfície total de les comunitats autònomes. Elaboració pròpia en base a dades de l'INE i el MIMAM.

Els més rics i els que manco protegem

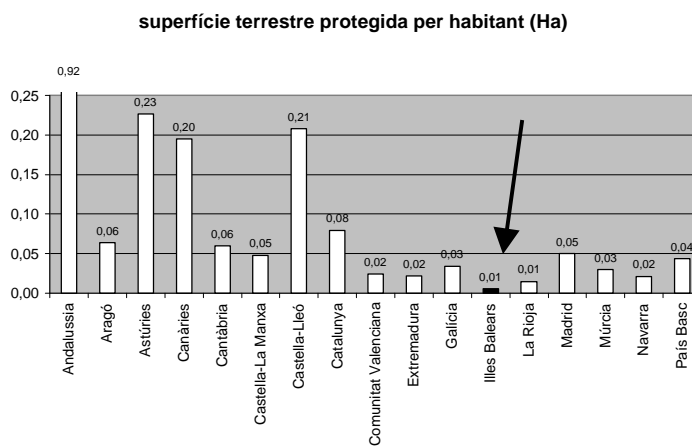
Però si a més de comparar en funció del territori comparam en funció de la població i de la riquesa el resultat fa empegueir. Som la comunitat autònoma amb major renda per càpita de l'Estat, i al mateix temps som els que menys territori protegit tenim per habitant.

	PIB99/hab (MPts)
Illes Balears	4,07
Madrid	3,40
Catalunya	3,17
Navarra	3,00
La Rioja	2,99
País Basc	2,84
Aragó	2,75
Comunitat Valenciana	2,61
Canàries	2,48
Cantàbria	2,27
Castella-Lleó	2,24
Galícia	2,09
Astúries	2,08
Múrcia	2,07
Castella-La Manxa	1,98
Andalússia	1,73
Extremadura	1,68

Figures 3 i 4: Producte Interior Brut per habitant, dades de 1999. Font: FUNCAS

	ENP/hab (Ha)
Andalússia	0,919
Astúries	0,227
Castella-Lleó	0,208
Canàries	0,195
Catalunya	0,079
Aragó	0,064
Cantàbria	0,059
Madrid	0,050
Castella-La Manxa	0,048
País Basc	0,044
Galícia	0,034
Múrcia	0,030
Comunitat Valenciana	0,024
Extremadura	0,022
Navarra	0,021
La Rioja	0,015
Illes Balears	0,005

Figures 5 i 6: Nombre d'hectàrees protegides per habitant. Elaboració pròpia en base a informacions de l'INE i el MIMAM.

A la vista de les dades, cada andalús compta amb 184 vegades més territori protegit que un mallorquí. A l'altre extrem, els ciutadans de La Rioja, que ens segueixen per la coa, en tenen el triple que nosaltres. Les comparacions ens haurien d'avergonyir.

Com s'explica que el nostre PIB per habitant dupliqui el d'un bon nombre de CCAA, i que aquestes mateixes comunitats presentin una superfície protegida per habitant que multiplica la nostra per 4 en el pitjor dels casos? Només la manca històrica d'interès per la protecció d'espais naturals a les Illes Balears poc explicar aquesta greu situació.

És hora de saldar el dèficit

El Pacte de Progrés té ara l'ocasió de demostrar si és realment capaç de fer una política de protecció d'espais naturals diferent de la que feren els governs del Partit Popular. És hora de protegir aquells espais que presenten valors naturals que els facin mereixedors de protecció, i que aquest sigui el criteri fonamental per a fer-ho, independentment d'altres qüestions com la titularitat pública o privada, la conveniència o l'oportunitat política.

Tenim uns espais valuosos i desprotegits, i unes possibilitats econòmiques molt per damunt de les d'altres comunitats. Només ens falta la voluntat política per a dotar aquestes àrees amb la protecció adequada, possibilitant la seva conservació en el futur. I fer-ho abans que sigui massa tard.